

zuzendaria: Beñat Sarasola

Antziteko poesia berria

literatura
Susa

MUNDUKO POESIA KAIERAK

GEORG TRAKL

MARIA MERCE MARÇAL

AIME CESAIRE

CARLOS DRUMMOND DE ANDRADE

EMILY DICKINSON

MIGUEL HERNANDEZ

Munduko Poesia Kaierak
bildumaren zuzendaria:
Beñat Sarasola

itzulpenak:
Anton Garikano, Itxaro Borda,
Iñigo Aranbarri, Koldo Izagirre,
Angel Erro, Josu Landa

2013ko azaroa

Lege gordailua: SS-1619-2013

Susa: 317 posta kutxa / 20800 Zarautz
Adoain Aita 92 / 31015 Iruñea
Zubitalde 21 / 48195 Larrabetzu
Telefonoa: 943 83 26 55
susalit@armiarma.com
<http://susa-literatura.com>

MUNDUKO POESIA KAIERAK

GEORG TRAKL

MARIA MERCE MARÇAL

AIME CESAIRE

CARLOS DRUMMOND DE ANDRADE

EMILY DICKINSON

MIGUEL HERNANDEZ

2014an argitaratuko diren
peoma antologietatik erauzitako laginak dira
kaier honetara ekarritakoak

Sarritan entzun izan ditugu lanturuak euskaratutako poesia ia hutsaren hurrena dela eta; tartekako borondate eta kemen indibidualei esker egin itzulpenez landa, ez dugula apenas mundu zabaleko poesia euskaraturik irakurtzeko betarik. Kexari eman zaleak gara, bai, baina baita zangoak eskuak lumak teklatuak lokatzetan murgildu zaleak ere, eta hala, hutsune hori, zatitxo batean bederen, estaltzeko asmoz ekin diogu *Munduko Poesia Kaierak* egitasmoari. Egitasmo zorua esango digute askok: “poesia? eta gainera itzulia?”. Ba bai, zeren ongi pentsatuta, egitasmo aldrebesagoetan murgilduak izan gara, izan zarete, segurki. Ez baita hainbesterako ere; bilduma bat, urteroko jarraitasun tinkoarekin eta munduko poesiaren onena gurera ekarriko diguna. Horixe da, azken batean, *Munduko Poesia Kaierak*.

Izenean ez ezik izanean badu zorrik XX. *Mendeko Poesia Kaierak* bildumarekiko, baina eremu bakoitzak izaten duenez bere neurria, bere hozberoa, egitasmo eta bilduma berri eta harekiko independentea da honakoa.

2014. urtean abiatuak, urtero sei ale argitaratuko dira MPK bilduman. Ale guztiak izango dira antologiak, XIX. eta XX. mendeetako poeta esanguratsuenekin osatuak eta denak ere neurri berekoak. Mundu zabaleko poesia behinena gureganatzen ahaleginduko gara, bada. Zeregin mugagabea, bistan denez; bilduma ere halakoxea izango da-eta, mu-

gagabea, ez baitiogu aurrez ezarritako argitalpen kopuru bati men egingo. Aski kuraia, gogo, itzulpen eta irakurle izan bitartean jarraituko diogu proiektuari. Udaberriro argitaratuko dira urteko lehen hiru antologiak eta udazkeneko hurrengo hirurak. Honakoak dira 2014an argitaratuko diren sei aleak:

Udaberria

- 1- Georg Trakl (Anton Garikano)
- 2- Maria Merce Marçal (Itxaro Borda)
- 3- Aime Cesaire (Iñigo Aranbarri)

Udazkena

- 4- Carlos Drummond de Andrade (Koldo Izagirre)
- 5- Emily Dickinson (Angel Erro)
- 6- Miguel Hernandez (Josu Landa)

Horietaz gain badaude beste zenbait ale bideratuta hurrengo urteetarako, hala nola: Anne Sexton (Harkaitz Cano), Gabriel Ferrater (Aritz Galarraga), Eugenio Montale (Anjel Lertxundi), Jorge de Sena (Rikardo Arregi Diaz de Heredia).

Kaierok eskuratzeko bi modu egongo da. Alde batetik modu estandarra; alegia, dendetan ale solteak erosita, aleko 10€ko salneurrian. Bestetik, harpidetza bidez, eta kaierak etxean jasoko ditu harpidedunak. Harpidetzarekin bi aleren prezioarengatik hiru eskuratuko dira; alegia, urteko 40€ren truke sei antologia jasoko ditu harpidedunak. Harpidetza egiteko zein etorkizunean material gehigarriak ikusteko web-gune propioa du dagoeneko bildumak: kaierak.com

BEÑAT SARASOLA

GEORG TRAKL

Austria, 1887-1914

iltzulpena: Anton Garikano

Hostoarte gorri gitarraz betean...

Hostoarte gorri gitarraz betean
Nesken adats horia haizean
Ekiloreak dauden hesian.
Urrezko gurdi bat doa hodeiartean.

Itzal marroien patxadan mutu daude
Zaharrak, elkar ergel besarkatuz.
Umezurtzak bezperetan gozo kantari.
Gandu horietan euliek txistu.

Errekan andreak oraindik garbiketan.
Oihal esekiak kulunkan.
Neskatila, nire aspaldiko kutuna,
Berriro dator gris ilunabartsuan barrena.

Zeru epeletik txolarreak amiltzen
Zulo berde ustelez beteetara.
Gosetuak suspertu dela uste du
Ogia eta espezia garratzak usaintzean.

Elis mutikoari

Elis, zozoak baso beltzean oihu egitean,
Horra zure gainbehera.
Zure ezpainen haitz-iturri urdineko freskura edaten dute.

Utzi, zure bekokitik emeki odoletan doazenean
Antzinako elezaharrak
Eta txori hegaldien zantzu ilunak.

Baina zu urrats leunez zoaz gauera,
Mahats purpuraz betera,
Eta besoei ederrago eragiten diezu urdinean.

Arantzarte bat hoska,
Zure ilargizko begiak dauden lekuan.
Oi, noiztik zaude, Elis, hilda.

Zure gorputza hiazinto bat da,
Non monje batek bere argizarizko hatzak sartzen dituen.
Leize beltz bat da gure isiltasuna,

Handik noizbehinka animalia otzan bat irten
Eta astiro apaltzen ditu betazal astunak.
Zure lokietara tantaka doa ihintz beltza,

Izar erorien azken urrea.

Ekaitz-arratsa

Oi arrats-ordu gorriak!
Leiho irekian dardaraz distirutzen dira
Mahats-hostoak urdinari nahasi josiak,
Barruan dute izuaren mamuek habia.

Zangetako kiratsetan hautsa dantzan.
Haizea kristalei uluka eraso.
Zaldi basatien talde bati
Tximista hodei ilunak akuiluka.

Urmael-ispilua ozen pitzatu da.
Kaioek garrasi leiho ertzetan.
Suzko zalduna muinoan lauhazka
Eta sutan lehertu da izeietan.

Gaixoak garrasika ospitalean.
Gauak urdinxka astintzen ditu lumak.
Dirdiratsu ekin dio bat-batean
Teilatuan behera euriak.

Gaizkiaren ametsa

Lehenbiziko bertsioa

Gong baten doinu urre-marroiak ahitzen...
Maitale bat iratzarri da gela beltzetan
Masailetan sugarrak, leihoan dar-dar.
Ibaian belak, mastak eta sokak distiratsu.

Monje bat, andre haurdun bat jendartean.
Gitarrek zarrasta, brusa gorriek dirdira.
Gaztainondoak urrezko argitan sargoritsu zimeltzen;
Beltz zutitzen da elizen handitasun tristea.

Gaizkiaren espiritua maskara zurbiletatik begira.
Plaza bat izugarri eta ospel arrasten;
Iluntzean irletan zurrumurrua hasten.

Txori-hegaden seinale nahasiak irakurtzen dituzte
Legenardunek, agian gauez ustelak.
Parkean anai-arrebak elkar ikaraz ikusten.

Arratsean ene bihotz

Saguzarren garrasia arratsean.
Bi zaldi beltz zelaian jauzika.
Astigar gorriak zurrumurru.
Bidaztiari ostatua agertu zaio bidean.
Bikainak dira ardo gaztea eta intxaurrak.
Bikaina: mozkorturik balantzaka ibiltzea ilunabarreko basoan.
Adarrarte beltzetik ezkila mingarrien hotsa.
Aurpegi gainera ihintz tantak.

Nekazariak

Leiho aurrean hoska berde eta gorri.
Kez belzturiko sala xumean
Morroi-neskameak bazkaritan;
Eta ardoa banatu eta ogia zatitu.

Eguerdiko isiltasun sakonean
Hitz bakanen bat jausi ohi da.
Landazabaletan etengabeko distira
Eta zerua berunezko eta zabal.

Sutondoko garrak imintzioka
Eta euli-multzo bat burrunban.
Neskameak adi-adi tuntun eta mutu
Eta lokietan odola taupaka.

Eta batzuetan begirada irrikatsuak elkartzen dira,
Animali lamadak iristean barrura.
Morroi batek monotoniaz esaten du errezoa
Eta oilar batek atepean kantu.

Eta berriro sorora. Izuak jotzen ditu
Sarritan galburu-zarata orrolarian
Eta segak kirrinka doaz
Atzera eta aurrera mamuen erritmoan.

Neguan

Soroa argitan zuri eta hotz.
Zerua bakarti eta berebiziko.
Belatxikiak urmael gainean jira-biran
Eta ehiztariak basoan behera.

Isiltasun bat bizi da gailur beltzetan.
Su bat ziztuan doa etxoletatik.
Aldizka lera baten hotsa urruti
Eta astiro igotzen da ilargi grisa.

Orein bat mugan emeki odolusten
Eta beleak zanga odoltsuetan ziprizzintzen.
Ihiak dar-dar horixka eta zut.
Izotza, kea, urrats bat zuhaizti hutsean.

De profundis

Uztondo bat euri beltzetan.
Zuhaitz marroi bat zutik bakarti.
Haize txistukari bat etxola hutsen inguruan.
Zein tristea arrats hau.

Herrixkatik aurrera
Neska umezurtz ezia galburu bakanak biltzen.
Begiak biribil eta urretsu larratzen ditu ilunabarrean
Eta altzoa senargai zerutiarraren zain.

Etixerakoan
Artzainek gorpu goxoa aurkitu zuten
Arantzartean ustelduta.

Itzal bat naiz herrixka goibeletatik urruti.
Jainkoaren isila
Edan nuen zuhaiztiko iturritik.

Metal hotza datorkit bekokira
Armiamak dabilzkit bihotzaren bila.
Argi bat nire ahoan itzaltzen.

Gauetz txilardi batean aurkitu nintzen,
Zaborrez eta izar-hautsez betea.
Hurritzian
Kristalezko aingeruen hotsa berriro.

Salmoa

Bigarren bertsioa

Karl Kraus-i eskainia

Argi bat, haizeak itzalia.
Benta bat, mozkor batek arratsaldean utzia.
Mahasti bat, erreta eta beltz armiamaz betetako zuloekin.
Gela bat, esnez zuritua.
Hil da eroa. Hego itsasoetako irla bat,
Eguzki-jainkoari ongietorri egiteko. Danbor-errepika.

Gizonen gerra-dantzak.
Emakumeak gerriari eragiten aihen eta su-lore artean,
Itzasoak kantatzen duenean. Oi gure paradisu galdua.

Ninfak joan dira urrezko basoetatik.
Arrotza ehorzten. Euri-printzak hasten dira.
Panen semea peoi itxuran,
Eguerdian lotan asfalto galdatan.
Neskatalak patio batean, pobrezia bihotz-erdiragarriko soinekoekin.
Gelak, akorde eta sonataz beteak.
Itzalak, ispilu itsu baten aurrean besarkatzen.
Ospitaleko leihoetan sendatze bidean direnak berotzen.
Bapore zuri batek izurri odoltsuak dakartza kanalean gora.

Arreba arrotza berriro ageri da norbaiten amets gaiztoetan.
Haren izarrekin jostatzen, hurriztiko patxadan.
Ikaslea, agian doble bat, leihotik begira du aspaldian.
Atzean du anaia hila, edo jaisten da eskailera kiribil zaharretik.
Gaztainondo marroien itzalpean zurbiltzen da nobizio gaztearen
irudia.

Lorategia ilunabarrean. Saguzarrak zalapartan kalostran.
Etxezainaren hurrek jostatzeari utzi eta zeruko urrearen bila.
Kuarteto baten azken akordeak. Neskatala itsua lasterka dar-dar
abenidan,
Eta gero bere itzala harresi hotzetan haztaka, ipuinez eta elezahar
santuz inguraturik.

Barku huts bat, kanal beltzean behera arratsean.
Asilo zaharreko goibelean giza hondarrak erortzen.
Umezurtz hilak lorategiko harresian.
Gela grisetatik aingeruak irteten dira gorotzez zikindutako hegoekin.

Betazal horituetatik harrak darizkiela.
Elizaurreko plaza laiotz eta mutu, haurtzaroko egunetan bezala.
Lehengo bizitzak zilarrezko zolen gainean irristan
Eta madarikatuen itzalak ur intzirikorretara jaisten.
Mago zuria bere hilobian bere sugeekin jostaketan.

Jainkoaren urrezko begiak isil zabaltzen kalbario gainean.

MARIA MERCE MARÇAL

Herrialde Katalanak, 1952-1998

iltzulpena: Itxaro Borda

Bultzitza

Menturari hiru dohain zor dizkiot: emazte sortu izana,
Klase sozial apalekoa eta herrialde zapaldukoa.

Eta hiru bider errebelde izateko urdin uherra.

Errauts oihal

le cortège des femmes long
comme un jour sans pain

APOLLINAIRE

Errauts zapia, erratza, lumazko jatsak,
gandorila, eskuila, karramila, oihal leuna,
ebaki saboia, trapua, lixiba, hondarra,
saboi errautsa, mailua, xahakobrea, bertza.

Bainera, ontzia, eta ulu zapagailuak,
xukapara, zakarren pala tolesgarria,
tanga eta hautsa, zitroi-gatza, xukadera.

Gudaria borroka zelairantz doa.

Bide egiteko kanta

Ene ontzira igo nahi al duzu?
—Brioleta liliz mukuru dabil!
Goazen urrun, hemen uzten
Dugunaz nostalgiarik gabe.

Goazen urrun nostalgiarik gabe
—eta bi garate, hiru garate.
Etorri, etor zaitez gure ontzira,
Belak zahar, zerua zabal.

Beso bederak arrauna baduke
—Eta lau garate, bost garate!—
Gure begiek, izar ibiltariak,
Mugak ahantziko dituzte arras.

Martxoko haizeekin abia gaitzen
Eta bihotz inarrosien hodeiekin.
Bai, hogeitgarate, berrogeitgarate,
Ilargia banderatzat ukanen dugula.

Atzoko sorginak, gaurko sorginak
Itsas betean aurkituko gara elkar.
Bizitzak, dantza baratzeakoi baten
Antzera denetan distiratuko du.

Maite zaitut zeren eta

Vinguen els remes, que so d'estirp romeval!

J. V. Foix

Maite zaitut zeren eta. Gorputzak eskatzen didalako.
Manu eta azantz gabe uhinetik etorri zarelako.
Oihaneko sasitzarrak etxola zoramen berde batez
Erramutzen dizulako, zerrailu eta barrote gabe.

Nahi dudalako. Eromenaren erroa xurgatu dudalako.
Epaitua, amodioak duelako ene ohea bihikatu.
Bahia haserretzen eta gatzagia eragiten duen
Egurraren hatsanka, katetua, aterpetzen dudalako.

Ahulegia naizelako, aztien artean ukatzen nauen
Eta doan marea biziaren aurka kihilak eraikitzeko.
Indartsuegia naizelako hondamendiaren xotxek,
Ni gabe izenpetu duten destinuari makurtzeko.

Urik sakonenak bake zein treguarik nahi ez eta
Jatorrizko beilaria naizela goraki oihutzen duelako.

Udaburu

(1982)

Zure sexua eta nirea bi aho dira.
Senti ezazu nola dabiltzan ihintz-musuka goroldioan!
Nola ausikitzen duten zirimola biziekiko argi-ilunetan!

Nola mintzo diren zintzur irekizko sokorriekin!
Nola dantzaten duten mihitxo askeek!
Pasaietako nolako sekretuak! Gure sexuak.

Maitea, bi aho dira. Eta bi sexuek
Ahoen ordeztotzen digute orain.
Beldurra gordez, goroldioaren dantza
Hezten duen bridaren oihartzunean urtuak.
Alderik alde zabalik daukagu hondartza:
Hagun biziaren desira akuilatzen dugu.

Zure sexua eta nire aho bizia,
Aurtikiak, bi sexu bailiran txirikordatuak,
Fruta zabalduen isuriak nahasten dituzte
Eta eromen betean ahoak bihurtzen dira.
Ahoak, orduak mentura hartzen eta brida
Galtzen duen goroldio-urmalezko korailak.

Orduak eta menturak brida gal gunean gaude,
Zure sexua eta nire ahoa, goroldioaren
Zirrikituetarik marea bizia zaldizkatuz, belarik gabe
Lerratzen direnean: sexuak
Aurpegiaren erdian eta hanka artean, ahoak.
Gatz irekietako oldartze da guztia.

Itsas gazteluek, festan, gau irekian
Zeinuak ezabatzen dituzte eta brida laxatzen diete
Erabat ahoen eromenari. Edozein hosto lehor
Berpizten da, sexueta argi beltza ematen
Eta goroldio sumihiak karmineztatzen dituen
Eguzkiaren zoharditasunarekin.

Goroldio jauzi batez erre dadila guztia
Eta oratu bekigu gure sapa irekia!
Gure sexuek udaburua ospa bezate!
Bridak oro euriz alda ditzala bihotzak!
Urtaro bizietan zartatu daitezela eguterak!
Milaka oihanetan loratu bitez ahoak!

Ahoek egin bezate goroldioak onartu
Dezan gure sexuen miraila, bridarik gabe,
Bizirik, larru irekiaren antzera!

Erditu zaitut

Bizia minez eman dizut
Atseginez erditu zaitut.
Hitz bakoitzaren errateko
Uztaia luzatu behar dut.
Liburua zuri dago
Eta atzean utzi ditudan
Bide ikusi ezinak
Jarraian jan ditu
Denboraren karakoilak.
Ez jakin arren badakit.
Ez dizu ebaslearen pare,
Gaez, fristaz,
Giltza itsas hondora
Aurtiki eta nire oihana
erretzen zuen suak
bizia eman.

Ez, niaren sugea da hain
Isil oldartu,
Zirimola artean,
Eta ilunbe itsu, su, itsaso,
Haize, lur eta huntzostozko
Zerrailu guztiak giltzarik gabe
Zabaldu zituen.
Bizia minez eman dizut
Odola haustear daukan
Geziaren
Atseginez erditu zaitut.

[ez dakit zure maitatzen sorbalda]

Ez dakit zure maitatzen sorbalda
Hausten didan itzal zamarik gabe
—galtzerik lizunenak bezala
sorturiko kantari argiz kontra.

Ez dakit zure maitatzen pisurik gabe,
Itzala eta ontzia astuntzen dituen pisu hila
—eromenaren hegal debaldea bezala
amets antsiatsuari legez kontra.

Ez dakit zure maitatzen heriorik gabe:
Amodioak aingura altxatzen du, itsaso
eta gauaren erdian sendagailu bila
Dabilen errege pozoitua bezain ments.

Argiz kontra, legez kontra
Ez dakit zure maitatzen heriorik gabe.

[ni bestea naiz]

Ni bestea naiz. Zu nihaur zara:
Urrun aurtiki eta desira eginik
Oldarroi itzultzen zaidan ene zati
Hori zaitut, kanta eta hitz.

Desira eginik, kanta eta hitz
Begira nagokizu. Ni zuhaur naiz.
Ez naiz ezagutzen: bestea naiz.

[etxerik gabeko ene amodioa]

Etxerik gabeko ene amodioa.

Etxerik gabeko ene amodioaren itzala.

Etxerik gabeko ene amodioaren itzala zeharkatzen duen bala.

Etxerik gabeko ene amodioaren itzala zeharkatzen duen bala estaltzen
duten hostoak.

Etxerik gabeko ene amodioaren itzala zeharkatzen duen bala estaltzen
duten hostoak idokitzen dituen haizea.

Etxerik gabeko ene amodioaren itzala zeharkatzen duen bala estaltzen
duten hostoak idokitzen dituen haizean errotzen diren ene
begiak.

Etxerik gabeko ene amodioaren itzala zeharkatzen duen bala estaltzen
duten hostoak idokitzen dituen haizean errotzen diren ene
begietan ispilatzen den ene amodioa

Zuregatik exilio

Zuregatik exilio urrun batetik itzultzen naiz,
Nehondik ez banentor bezala. Eta aldi berean
Sortu lurra zara enetzat, aspaldiko argia,
Eta errua haragitzen den lekua.

Itzultzen naiz, zuregatik, ihesi egin
Nion eremu itsu ahantz ezinera;
Sendagailu gabeko desira, gorputzean
Iltzatu, lotu, erro-zauria.

Zuregatik exilio urrun batetik itzultzen naiz,
Zure aurka gerizatu naiz, lehen musua
Trahitzen den lekutik, asperretik,
Esku batzuen bilketa hautatzen denetik.

Itzultzen naiz, zuregatik, ordu eta izen
Gabeko epaile zaharrera, neure larrua
Ezagutzen duten zure bideen larruan urtua,
Zure soa sustengatzen ausartzen diren begiz
Setiatua jada, nehondik ez banentor bezala.

Rao de Cos-etik

Koloka zegoen herio zuriaren arrautza
Besapean, papoaren ondoan,
Eta esnez itsuki asetzen ere
Gauaren hegalaren itzala.
Ez negar egin niretzat ama argi zirrintan.
Ez negar egin niretzat ama, nirekin baino.

Zartatzen zihoan arrosa piztigarria,
Oihua dakarren
Hormazko kimu.
Ama, ez niretzat negar egin, ama.
Ez niretzat negar egin ama, nirekin baino.

Zure negarrak nirearekin sarea beza txirikorda,
Neure urrats dudakorren azpian
Itzalaren beldurraren eskuari loturik
Gorputzez tolesten garen
Trapezian.

Gabeziaren
Soberakineraino altxatzen den
Zikiratuaren ahotsa bezala.
Iturri baten antzera kristalizatu kantan
Odol husten doan galtzetik.
Lehen iturria zu, ama.

AIME CESAIRE

Martinika, 1913-2008

iltzulpena: Iñigo Aranbarri

Eta ene jatorri miragarritik ene baitan sortu diren zapaburu hauek!
ez sutautsa ez iparrorratza asmatu ez zuten haiek
ez baporea ez elektrizitatea inoiz bezatzen jakin ez zuten haiek
ez itsasoa ez zerua esploratu gabe
minaren herriko zoko guztiak ezagutzen dituzten haiek
bidaietatik deserrotzea baino ezagutzen ez duten haiek
belaunikatzeetan loeroan geratu diren haiek
bezatuak eta kristautuak izan ziren haiek
bastartasuna txertatu zitzaien haiek
ezer gabeko eskuen tam-tama
zauri ozeneko tam-tam hutsak
traizio akituko burlazko tam-tamak

Antzinako berotasun eta beldurrezko egunsenti epela
kareletik behera aberastasun txundigarriak
kareletik behera ene benetako faltsukeriak

Baina zein harrotasun arrotzek argizatzen nau bat-batean?

betor euli-txoria
betor gabiraia
betor ostertzeko zirrikitua
betor kinozefaloa

betor lotoa munduaren zamaketaria
betor izurdeetatik perla matxinada
itsasoaren maskorra hautsiz
betor irla murgilaldia
betor haragi hilaren egunen desagertzea
harraparien gobelan
betoz uraren arrabak non geroak
astintzen dituen bere buru txikiak
betoz
otsoak gorputzeko zulo basatietan bazkatzera
aterpe ekliptikoan nire ilargiak eta zure eguzkiak
elkar kausi dezaten orduan

bada ene gangailaren zuhurtziapen basurde zuloa
badira egunaren harri grisaren pean
marigorri mulko ñirñirkari diren zure begiak
bada nahas-mahasaren begiradan enara hau
menda eta iruntzizkoa desegin ohi dena
beti berriro jaiotzeko zure argiaren itsasgorarekin
(jabalaraz eta sehaska ezazu, o hitz enea
udaberriko mapa beti berriro egiteko dagoela ez dakien haurra)
belar hostoak abelgorrientzat kulunkatuko dira
esperantzaren ontzi eme tirainaren alkohol imintzio luzea
inoiz ikusi gabeko bere eraztunaren begiko izarrek
iluntzearen beirazko organoaren tutuak dituzte moztuko
gero nire nekearen moko emankorraren gainean
barreiatuko dituzte ile-orratzak
odol-belarrak
eta zu astroa atera ezazu zure muin argitsutik lemuriar
gizonaren hazi hondogabekotik emakumearen sabel dardarkariak
minerala bailitzan daraman ausargabeko forma

o argi adiskidezko!
o argiaren iturburu hozkirri!
ez sutautsa ez iparrorratza asmatu ez zuten haiek
ez baporea ez elektrizitatea inoiz bezatzen jakin ez zuten haiek
ez itsasoa ez zerua esploratu ez zuten haiek
baina haiek gabe lurra ez zen lur izango
lurrak desertatu arau, txalkortasuna orduan eta onuragarriago
lurra batez ere
lurrak lurminen duena gorde eta umotzen deneko ziloa
nire negrotasuna ez da harri bat, bere gorreria
egunaren aldarriaren kontra oldartua
nire negrotasuna ez da ur hilezko hodeia
lurraren begi hilaren gainean
nire negrotasuna ez da ez dorre ez katedral
murgil egiten du lurreko haragi gorritan
murgil zeruko haragi egarrituan
zulatu egiten du hildura opakoa bere egonarri zuzenaz

Hura bai, kailzedrat nagusia!
Haiek bai, inoiz ezer asmatu ez duten haiek
inoiz ezer esploratu ez dutenak
inoiz ezer bezatu ez dutenak

baina zurturik, etsi egiten dute edozeren esentziaren aurrean
azalean dagoenarekiko ezjakin baina edozeren batetik besterakoak
liluratuak
ezer bezatzeko ezaxolati baina jokoan munduaren jokoan

munduaren oinordekoak dira zinez
munduaren hats guztiekiko porotsuak

munduaren hats guztien haurridetasunezko gunea
munduko ur guztien isurbiderik gabeko ohea
munduko su sakratuaren pindar
munduaren haragiaren haragi
munduaren beraren batetik besterakoarekin batera
taupa-taupa dagiena

Antzinako dohainen egunsenti epela

Odol hau! Odol hau! Gure odol guztia eguzkiaren bihotz arrak emana
olio-soineko ilargiaren emetasuna ezagutzen duten haiek
antilopeak eta izarraren arteko asaldatze adiskidetua ezagutzen duten
haiek
biziraupena belarraren ernamuintze gainean dabilzkien haiek!

Hara munduaren uztai perfektua eta bat-etortze itxia!
Entzun mundu zuriari
hain nekatua hainbesteko ahalegina eta gero
giltzadura bihurriak izar gogorren pean karraska
altzairu urdineko zurruntasunak haragi mistikoa alderik alde zulatzen
entzun haien traiziozko garaipenei derroten aldarria jotzen
entzun alibi handiosoei estropezu ezdeusa
Erruki zaitezte gure garaile orojakile eta xaloez!

Hara errapeetako malko berraragitueta mina
inoiz ezer ustiatu ez duten haiek
inoiz ezer bezatu ez duten haiek
Hara alaitasuna
Hara maitasuna
Hara errapeetako malko berraragitueta mina

eta egunsenti honen hondarrean ene giza otoitza
ez dut ez negarrik ez oihurik entzun nahi, begiak
profetizatzen dudan hiri honetan finko, eder,
emadazue aztiaren basa-fede hori
eman ene eskuei modelatzeko indarra
eman ene arimari ezpataren adorea
ez naiz isilean joango. Egin ene buruaz branka buru bat
eta nirekin, bihotza, ez egin ez aita bat ez neba bat
ezta seme bat ere, baizik eta neba, semea,
ez senar bat, herri bakan honen maitalea baizik.

Egin nazazue gibelkari harrokeria guztiekiko, baina gozo haren
jenioarekiko

eskumuturra beso buruarekiko nola!
Egin nazazue haren odolaren komisario
egin nazazue haren erresuminaren gordetzaile
egin nirekin akabuko gizona
egin nirekin hasierako gizona
egin nirekin baitaratze gizona
baina egin ezazue nirekin ereinean dabilen gizona

egin nazazue egintza handi hauen esku
iritsi da gizon adoretzu gisa agertzeko garaia
Baina horrela eginda, bihotza, libra nazazue gorroto guztitik
ez egin nirekin gorroto-gizon hori
gorrotoa baino ez diodana
arraza bakar honetan gotortzeko
baduzue hala ere ene maitasun zapaltzailearen berri
badakizue ez dela beste arrazei gorroto diedalako
nagoela arraza bakar honen maiseatzaile izatera behartuta
nik nahi dudana

gose unibertsal honengatik
egarri unibertsal honengatik

azkenik intimitate zarratutik libre
bere fruituen gozoa agerira ateratzea da.

Begira gure eskuen zuhaitzari!
Hor dabil guztientzat jira-biraka
enborreko zauriak ebaki dituela
guztientzat du lantzen lurra
datorrela hordialdia lurrin-erauntsizko adarretara!
Baina biharko baratzeetara jo aurretik egin nazazue
haiek merezitzeko gai haien itsaso gerrian
emadazue ene bihotza lurraren zain nagoela
emadazue ozeano antzuan
baina amularen promesa laztantzen duen horretan
emadazue ozeano askotariko honen gainean
piragua harroaren egoskortasuna
eta haren itsas kemena
Hona non datorren olatu haustuen gainean
gora eta behera aurrerantz
hona non dabilen herriaren malenkonia
honen aurrean dantzan
hona hemen puzka maskorraren zorabioan
hona hemen maskorrean lauhazka
soro-muinoen zalantzaraino

eta hona hemen hogeigarrenez arraunaren ahalegin bizkorra
ura behartzen,
piragua olatuaren ekinaren azpian muturra zut,
bidea hautsi du,

ihes egin nahi du, baina arraunaren laztan zakarrak birarazita,
hotzikara dabil olatuaren bizkarrezurrean,
itsasoa lerdea dariola, orroka
eta hor doa piragua lera bat harea gainean bezala.

Egunsentiko hondar orduan, ene otoitz kementsua:

emazkidazue itsaso harroaren gainean dabilen piragua horren
giharrak
eta berri onaren maskorraren bozkario sinesgarria.

Begira ez naiz gizon bat baino, ez du inongo narriatzek
inongo listuk asaldarazten,
ez naiz dagoeneko hau sumindurarik gabe onartzen duen
gizon bat baino
(bihotzean maitasun neurrigabekoa soilik, oro su)

Onartzen dut... onartzen dut... osorik, oso-osorik...
ene arraza hau
inongo liriok eta isipu-belarrek garbi ez lezakeen hau
ene arraza hau erdokak jana
ene arraza hau oin hordientzako mahats ale heldua
ene erregina listu ukaldien eta legen beltzena
ene erregina zartailuen eta eskrofulena
ene erregina ezkatena eta orbanena
(oi erregina horiek, garai batean gaztainondo kandlek argituriko
udaberri lorategi urrunetan
hainbeste maite izan nituenak!)

Onartzen dut. Onartzen dut.
eta zigorra jasotako negroa, dioela: “Barka, nagusi”.
eta legez dagozkion hogeita bederatzi zartakoak

eta lau oin garai den ziega
eta pikota
eta ene zimarroi ausardiari ebakitako hanka-zaina
eta ene bizkar gantzari su goriz darion lis lorea
eta Vaultier Mayencourt jaunaren txakurtegia
sei hilabetez ur-txakur baten moduan zaunkaka aritu izan nintzen hura
eta Brafín jauna
eta Fourniol-eko jauna
eta Mahadiere-ko jauna
eta pianeria
eta zezen-zakurra
eta suizida
eta promiskuitatea
eta bortzegiak
eta zepoa
eta oinaze-astoa
eta habea
eta kopetakoa

Begira! Aski apaldu naiz? Badut nahikoa maskur
belaunburuetan? Nahikoa gihar bai saihetsondoan?
Lokatzetan tarras ibili. Lokatzarik handiengan katigatu. Lepoan
hartu.
Lokatzeko zorua. Lokatzeko ostertza, Lokatzeko zerua.

CARLOS DRUMMOND DE ANDRADE

Brasil, 1902-1987

iltzulpena: Koldo Izagirre

Zazpi alderdiko poema

Sortu nintzelarik, aingeru makur batek,
itzalean bizi diren horietakoak,
honela esan zidan: bizitzan, Carlos, beti izanen zara *gauche*.

Emakumeen ondotik dabiltzan gizonak
barrandatzen dituzte etxeek.
Ilunabarra urdina balitz
ez genuke menturaz hainbeste nahikari.

Busa beterik iragan da izterrez:
izter zuri hori beltzez.
Zertarako horrenbeste izter, Jainko jauna!, galdezka ene bihotza.
Alabaina, begiok
ez dute deus galdetzen.

Bibote osteko gizona
seriosa da, sotila eta sakona.
Ozta egiten duen hitzik.
Lagun bakan, bereziak ditu
bibote eta betaurreko osteko gizonak.

Jainko jauna, zergatik utzi ninduzun
ni Jainkoa ez nintzela jakinik
ni ahula nintzela jakinik.

Mundu mundu mundu zabal
baldin banintz Mendizabal
errima bat edukiko nuke, konponbide motza.
Mundu mundu mundu zabal
zabalago ene bihotza.

Ez nizuke esan behar
baina ilargi horrek
patar horrek
arraioa baino hunkituago uzten naute.

Bidearen erdian

Bidearen erdian harria
harria bidearen erdian
harria
bidearen erdian harria

Ez zait inoiz atzenduko gertatu hori
betazal nekatuon bizitzan.
Ez zait inoiz atzenduko bidearen erdian
harria
harria bidearen erdian
bidearen erdian harria.

Itaribatarraren aitortza

Itariban bizi izan nintzen zenbait urtez.
Batez ere sortu egin nintzen ni Itariban.
Horregatik naiz iluna, harroa: burdinazkoa.
Ehuneko laurogeita hamar espaloietan burdina.
Ehuneko laurogei arimetan burdina.
Eta aldentze hori bizitzan porositatea eta komunikazioa den orotik.

Maitatzeko nahikaria, lana eragozten didana,
Itaribatik datorkit, emakumerik eta helbururik gabeko gau zuri
haietarik.
Libertigarri zaidan sufritzeko ohitura
Itaribaren herentzia ezta da.

Itaribatik ekarri nituen orain eskaintzen dizkizudan
eskuerakutsiok:
Alfredo Duval santugin zaharraren San Benedikto hau;
tapir larru hau bisita gelako sofarako;
fiertasan hau, buru makur hau...

Urreduna izan nintzen, alorduna izan nintzen.
Egun kargulant publikoa naiz.
Itariba ozta da hormako argazki bat.
Baina nola ematen min!

Beldurraren nazioarteko batzarra

Oraingo ez dugu maitasuna kantatuko,
lurpeko ez beherago ezkutatu baita.
Besarkadak esterilizatzen dituen beldurra kantatuko dugu,
ez dugu gorrotoa kantatuko, halakorik ez dagoelako,
gure aita eta gure laguna den beldurra besterik ez dago,
sertoe, itsaso, basamortuetako beldur handia,
soldaduen beldurra, amen beldurra, elizen beldurra,
diktadoreen beldurra, demokraten beldurra kantatuko dugu,
heriotzaren eta heriondoaren beldurra kantatuko dugu,
gero beldurrak hilen gara
eta gure hilobietan lore horixkak eta beldurriak dira sortuko.

Eskurik esku

Ez naiz izanen erorkizun den mundu baten poeta.
Etorkizun den mundua ere ez dut kantatuko.
Bizitzari kateatua nago eta lagunak ditut begiko.
Isilik daude baina esperantza handiak gizentzen dituzte.
Haiekin batera, errealitate erraldoia dut haztatzen.
Oraina hain da handia, ez gaitezen urrun.
Ez gaitezen asko urrun, goazen eskurik esku.

Ez naiz emakume baten, maitaro baten kantaria izanen,
ez ditut hitz eginen arrastiriko hasperenak, leihotik ikusi paisaia,
ez ditut modorregarriak edo suizida gutunak banatuko,
ez naiz uharteetara lekutuko, ez naute goiaingeruek bahituko.
Aldia da ene gaia, orainaldia, aldian aldiko gizakiak,
bizialdi hau.

Plater baten beharrean

Laztana,
triste nago
plater hegalaria bat ikusi ez duen
brasildar bizi bakarra naizelako.
Nire karrikan denek ikusi
eta hitz egin dute eskifaiakoekin
ezta?, edonork ulertzen duen
erdi kariokaz erdi argiseinale berdez
asmaturiko hizkuntzan.
Barruan sartu dira (gomitatuta)
hegan ibili dira hor zehar
han eta bertan
ez pasaporterik ez Ogasuneko ziurtagiririk
behar izan gabe,
dolarrik gabe, laztana, dolarrik gabe.
Lepo itzuli ziren albistez
eta superioritatez.
Onbeharreko destainaz behatzen didate.
Kamioiren bat
zinema anuntzioak, karrikako zuloak
& horrelako nabarmenkeria lurtarrak besterik
ikusten ez duen Paria naiz.

Badaukat adiskide bat
astero doana bere platera ikustera
Itaipuko hondartzara.
Ez dit deus esaten, ez hitzik egiten
baina bere moldeek, bere begiek!
zoragarrizkoak dizkidate kontatzen

errepikatuaren errepikatzez arruntak,
plater bat entzun eta ulertzeko gauza ez den
harentzat bakarrik isilekoak.
Zergatik ukatzen didate niri,
niri bakarrik, OVNI bat?
menturaz, siglak ez daitezen osoro galdu,
ezer ez baitugu identifikagarriagorik
plater hegalaria baino, gaur bertan
agertua Sao Paulon, Bahian,
Barra da Tijucan eta Barra Mansan.
(Herritxo honetako artzainek
trufa egiten didate,
ahalegintzen bainaiz, ez alferrik,
gau eta egun
plater aleren baten burrundara,
itxura, kolorea atzematen).
Ongi dakik edonondik
dabiltzala: hondartzetan
gaur mugatu zero mugagabea
baita Teresopoliseko lagun baten baratzean ere.
Ongi dakik eta min hartzen dut
horren uste gutxi izanik
ametsez eta atzarrik
lurrosteko hainbat gauza ikusitako
poeta honengana:
ikusia naiz laminak, herensugeak
Ilunpeetako Printzea
emazteki bihurtu goizargi boreala
Congonhas da Luzeko zazpi goiaingeruak
eta beste munduko arima eztiak proguan.
Baina platera, platera?

Ihes eta barre egiten dit
nire bilaketaz.

Izugarri hurbil iragan (omen) zen bat
ia neu igurtzian. Ez zenuen ikusi? Ez nuen ikusi.
handik jaitsi zen (ei)
morroitxo tornasolatu adeitsu bat
besotik tira zidan: Goazen (o: planx).
Ba ote...?
Horixe diostate auzokoek
eta nik, deitu bazidaten ez bazidaten
soraio eta belarribako itsu
pasatzen utzi neure txanda.
Laztana, tristetxu nago, tristetzar nago
Rua do Ouvidorren hain maiz ageri diren
plater hegalarrietako bat ikusi ez duen
bakarra naizelako.

70eko Munduko Kopa I Nire bihotza Mexikon

Nire bihotzak ez du jokatzeko ez du ezagutzen
jokatzearen artea. Zoratzen duen
estadioetako bolatik urrun jotzen du,
jarraitar, bere klubaren jopu.
Nirekin, nire baitan, nire zaintzapean bizi da.
Egun, haatik, itzarri eta, hara!, ez nago neure onean:
Bihotzaren berririk ez? Mexikon da,
zuzenean joana, ezer esan gabe,

txoko batean kokatua diskret,
bandera inarrosi, mikrofono,
txalo eta txaranga artean, eta bat-batez,
zelan jazo den nik neuk ere ez dakidala,
harrotu egin da,
eta jarraitar bihotza da bihurtu
dena jo, joka eta jokatzuz,
Brasil! orro, maitez eta amorruez.

Ohean gertatzen dena

(Maite duenak isilean beza
ohean emandako meza)

Maite duenaren isilekoa da
ez hartzea azaletik
barrukoa den gozamina,
lurrean landua
eta mundutik hain bestera
non larruak, larruan baturik
eta bertan aitzina jorik
beste baratze baten bakea du lortzen
bestelako munduan: hilaren bakea,
nirvana, zakilaren ametsa.

Ene, ohea, dringili-drangala,
lo, haurra, lo-kantuan,
lo dago basakatua
lo dago mattantto xaloa

lo dago azken lamina
edo azkenurrekoa... Zakila
lo dago, puma, piztia
amerikar akitua. Lo dago, bilo-hori,
zure aluaren txirikorda.
Eta maite dutenek
gorde ditzatela isilean
izara eta errezel artean
oraino haziz heze,
oheko sekretu hauek.

EMILY DICKINSON

AEB, 1830-1886

iltzulpena: Angel Erro

340

Burmuinean Hileta sentitu nuen,
Ahaideak joan-etorrian ari ziren
Herrestan — herrestan — harik eta
Adimena urratu bide zen arte —

Eta denak eseri zirenean,
Otoitz bat — Danbor bat iduri —
Jo eta jo hasi zen, nire Burua
Lokartzen zela uste nuen arte.

Eta orduan kutxa jasotzen entzun nuen
Eta nire Ariman zehar kirrinka egin zuten
Berriro betiko Bota Berunezkoek —
Gero, Espazioak errepikatu zuen,

Zeruak oro kanpaiak balira bezala,
Eta Existentzia belarria besterik ez,
Eta Ni — eta Isiltasuna — Arraza
bitxi eta bakartia — Toki honetan lur jota.

Eta ondoren Arrazoimenean Ohol bat urratu
Eta ni erori — eta erorian — hasi nintzen —
Eta murgilaldi bakoitzean Mundu bat topatu nuen
Eta — orduan — utzi nion ulertzeari.

473

Etxeko ezdeusena nintzen ni —
Gelarik txikiena hartu nuen —
Gauetan, nire Argiontzia, Liburu bat,
Eta Geranio bat.

Isurtzeari uzten ez zion Menda
jaso ahal nuen, eroso jarriz gero
Eta Saskia besterik ez.
Utzidazu pentsatzen — bai, ziur naiz —
ez zegoela besterik.

Ez nuen hitzik esaten — galdetu ezean —
Eta orduan ere — labur eta apal —
Ezin nintzen — ozenki — bizi —
Hainbeste ahalketzen ninduen Zalapartak —

Eta hain urruti ez bazen ere —
Nire ezagunetako bat
joaten zenean — askotan uste nuen —
inor ohartu gabe — hil nintekeela —

Heriotza bat gertatu da aurreko etxean,
 Gaur bertan izan da —
 Jakin dut, horrelako Etxeek — beti —
 duten aire goibelagatik —

Auzokideen harat-honat asaldaturia —
 Medikuak — alde egin du —
 Leiho bat ireki da leka baten antzera —
 Brauki — mekanikoki —

Norbaitek lastaira bat bota du —
 Haurrak korrika pasa dira aurretik —
 Beren baitarako ea hor etzanda — hil den—
 Nik galdetzen nuen moduan — txikitan —

Apaiza — nabastarrez sartu da—
 Etxea berea balitz bezala —
 Eta — orain — Mindun guztien Jabea
 Balitz bezala — bai eta Haurrena ere —

Eta gero meztitzera datorrena —
 eta Lanbide ikaragarriko Gizona —
 Etxearen neurriak hartzeko —

Segizio iluna egongo da —

Gurdi — eta Xingolekin — laster —
 Sinboloa bezain erraza da —
 Herri txiki batean —
 Zer gertatu den asmatzea —

591

Euli bat entzun nuen burrunba — hil nintzenean —
Gelako Baretasuna
Bi Ekaitzaldiren arteko —
Airearen Baretasuna bezalakoa zen —

Begiak inguruan — malkoez lehor —
Eta Arnasari eusten zioten denek
Azken Oldarrerako — Erregea
Agertzerako — behingoz Gelan —

Nire Oroitzak oinordetzan utzi nituen — nitaz
Esleitu gabe zegoen zatia
Laga nuen — eta orduantxe
Euli bat sartu zen tartean —

Burrunba Urdin — lauso sigi-saga horrekin —
Argia — eta nire artean —
Eta gero leihoak itxi zituzten — eta gero
Ez zegoen ikusteko ikusterik —

737

Maiz uste izan nuen Bakea heldua zela,
Baina oraindik oso urrun zegoen.
Itsaso erdian Itsasertza ikusi dutela
Uste duten naufragoen antzera...

Leher eginda lehiatzen dira,
— Etsiak ni beste harturik —
Ikusi nahian iritsi aurretik
zenbat Kosta alegiazko dauden.

1094

Maitasuna txiki egin zaigu, hainbat gauza bezala,
Eta Armairuan gordetzen dugu;
Arbasoen Jantziak bezala,
Aire zahar bat hartzen duen arte.

1481

Ez genekien biziko ginela —
Ezta noiz — hil behar dugun —
Ez dakigunak — babesten gaitu —
Hilkortasuna eramaten dugu
Guk haututako Jantzi baten moduan —
Eranztera behartzen gaituzten arte —
Jainkoa bezala, Bizitzaren berri dugu —
Bidegabe sartzen denean tartean —

MIGUEL HERNANDEZ

Espainia, 1910-1942

iltzulpena: Josu Landa

Biziki maite dudan Josefina handiari

Zure gutunak nire
ardo nahasgarri,
nire bihotza jaki
bakarron egarri.

Inon ez naizenetik
amets besterik ez,
zure gorputzaz eta
itsaso gaziez.

Zokoan zure kartak
ohi ditut bazkatzen,
aterpe eta jangaitzat
bihotza ematen.

Nahiz maitale-gorpu hau
legokeen lurpean,
idazten badidazu
neuk ere trukean.
Krabelinen zukuaz
odolik ezean,
maite-hezurren gainean
paperik gabeen.

[limoi mikatz askoa zenidan jaurtiki]

Limoi mikatz askoa zenidan jaurtiki,
hain esku nahasgabez eta berogarriz,
ez baitzen hustu haren muina osagarriz;
mikatx hura dastatu nuen arraroki.

Kolpe hori horrekin ninduen biziki
odolez aldarazi sukarraldi larriz,
aurrez egonagatik goxo egonarriz,
titi-gain gogor-luzez baitzidan ausiki.

Zure begi irriaz naizenez ohartu,
limoizko gertaerak dizuna harildu,
nire gaizto goseti horrekin ez dena,

alkandoran zait tanpez odola lokartu,
erpin eta distirez penara da bildu
bular porotsu eta urrezkoa zena.

[zezenen maneran naiz]

Zezenen maneran naiz dolu-minerako
jaio, zezena legez nauzu markatua,
saihetsean burdinaz infernuratua,
hankartean fruitua arra naizelako.

Nire bihotz demasa, zezenen gisako,
guztia deus ez dela baitu hausnartua,
maite-potaren punta oinarri hartua,
zure amodioari zezen liskartuko.

Zezen moldean nauzu harrotzen zigorrez,
aho-mihia daukat bihotzez bustia
eta saman daramat enbata goraki.

Zezenen pare zure bide eta zidorrez,
nire desira duzu ezpatan utzia,
zezen txuliatua, zezena dirudi.

[zure begiak gabe]

Zure begiak gabe, nireak ez begi,
bi inurri metatze bakarti besterik;
nire eskuak dira, zureak gaberik,
azpiratu ezin diren sasitza sorta bi.

Zure gorriarik gabe ezpain gabea ni,
kanpandorre gozoez naukate beterik,
zu gabe ez da baino gurutzebiderik,
nardo artatu eta mihilu kiskali.

Zure doinurik gabe non dut belarria?
Zure izarrik gabe galdu dut norantza.
Zurekin egon gabe mehetu zait boza.

Zure haize usainak naiz maiz jazarria,
zure hatzen irudi galduaren antza,
zugan hasia, maite, nigan dadin osa.

Olibazaleak

Jaengo andaluziarrok,
olibazale gorenak,
nor ote oliba adarrok
gora altxatu zituztenak?

Ez zen ezerezez izan,
ez diruz, ez ugazabez;
lur isilaren gerizan
izerdiz eta beharrez.

Ur hutsarekin harreman
eta planetei eskerra,
horiexek zieten eman
enbor okerroi ederra.

Jaiki, olibondo zaharra,
haize azpian eraso.
Erro-sustraiez azkarra
arbolak eskua jaso.

Jaengo andaluziarrok,
olibazale gorenak,
nor ote oliba adarrok
edoskitu zituztenak?

Zuen odolaz, bizitzaz
izan baitzen, ez bestenaz,
izerdiaren zauritzaz
aberastu jabeenaz.

Ez zen izan pobrezian
lurpetu zintuztenena,
buru-kopetak sasia
murriztu zizuetenena.

Arbola egun-muin baitzen,
zuen grinen adierazle,
bestek soilik jango zuen
ogiaren sortarazle.

Olibondo z mendeetan,
oin-eskuak estekatuz
eguzki-ilargietan,
zuen hezurak zamatz!

Jaengo andaluziarrok,
olibazale gorenak,
nor ote oliba adarrok
bere hartu zituztenak?

Jaen, harro zaitez bertan
ilargi harrion inguru,
ez duzu morroia zertan
olibondoez mukur.

Olioaren lurrinez,
bere baitan argituta,
muinootan duzu zinez
libertatea neurtuta.

Izerdia

Urak itsasoan du paradisu gosea,
izerdiak han ertza, burruna eta luma.
Izerdia da arbola gazi bridagabea,
olatu goseduna.

Munduaren adinik urrunenetik han da
edalontzi astindua lurrari eskaintzera,
egarria eta gatza eustera tantaz tanta,
bizitza argitzera.

Larrainetan herrestan, higiduraren ume,
eguzkiaren kusin, malkoaren senide
apirilak urria, neguak uda urte,
urrezko huntzak daude.

Laborariak datoz egunsentia tarte
giderraren fabore atsedena erantziz,
urrezko atorra isila soinean daramate,
izerdi isilaz jantziz.

Langileen urrezko beztitzeko manera,
esku-begininien edergarri apainak.
Besape euriak ditu zabaldu eguratsera
joritasun usainak.

Aberats heldu dira lurraren zaporeak:
negar lantsu usaintsuen maluta eroria,
kopetaren edari, gizonen laboreak
duen mama joria.

Izerdiz inoiz ari ez zaretenok, zurrun
beso gabe zaudete, poro, musika gabe,
poro irekien aura beti duzue urrun,
zezena da mirabe.

Kirastun bizi eta ilun zarete hilen:
izar multzoen pare adar latzetariko
gorputzen orpoetan bizi-bizi dabilen
ederra da biziko.

Kopeta emaiozue lanari, adiskideak:
kristal zaporetsuzko bere ezpataren zaingoz
uholde geldoekin, zortedunak, kideak,
garden zaituzte egingo.

[zure sabelaz beste]

Zure sabelaz beste
oro da nahasia.

Zure sabelaz beste
geroa da hasia,
iheskorra, joana,
lugorria, sasia.

Zure sabelaz beste
oro da estalia,
zure sabelaz beste
ziurrez ebatsia,
mundu gabeko hautsa,
geroaren hazia.

Zure sabelaz beste
argiz galarazia,
sabel argiaz beste
sakonez itsatsia.

Aurkibidea

7	GEORG TRAKL
7	Hostoarte gorri gitarraz betean...
8	Elis mutikoari
9	Ekaitz-arratsa
9	Gaizkiaren ametsa
10	Arratsean ene bihotz
11	Nekazariak
12	Neguan
12	De profundis
13	Salmoa
17	MARIA MERCE MARÇAL
17	Bultzitza
17	Errauts oihal
18	Bide egiteko kanta
19	Maite zaitut zeren eta
19	Udaburu
21	Erditu zaitut
22	[ez dakit zure maitatzen sorbalda]
23	[ni bestea naiz]
23	[etxerik gabeko ene amodioa]
24	Zuregatik exilio
25	Rao de Cos-etik

- 27 AIME CESAIRE
- 35 CARLOS DRUMMOND DE ANDRADE
- 35 Zazpi alderdiko poema
- 36 Bidearen erdian
- 37 Itaribatarraren aitortza
- 38 Beldurraren nazioarteko batzarra
- 38 Eskurik esku
- 39 Plater baten beharrea
- 41 70eko Munduko Kopa I
- 42 Ohean gertatzen dena
- 45 EMILY DICKINSON
- 45 -340-
- 46 -473-
- 47 -547-
- 48 -591-
- 48 -737-
- 49 -1094-
- 49 -1481-
- 51 MIGUEL HERNANDEZ
- 51 Biziki maite dudan Josefina handiari
- 52 [limoi mikatz askoa zenidan jaurtiki]
- 52 [zezenen maneran naiz]
- 53 [zure begiak gabe]
- 54 Olibazaleak
- 56 Izerdia
- 58 [zure sabelaz beste]

2014ko APIRILEAN

Georg Trakl
1887-1914
Austria
Anton Garikanok
alemanetik itzulia

Maria Merce Marçal
1952-1998
Herrialde Katalanak
Itxaro Bordak
katalanetik itzulia

Aime Cesaire
1913-2008
Martinika
Iñigo Aranbarrak
frantsesetik itzulia

2014ko AZAROAN

Carlos Drummond
1902-1987
Brasil
Koldo Izagirrek
portugesetik itzulia

Emily Dickinson
1830-1886
AEB
Angel Errok
ingelesetik itzulia

Miguel Hernandez
1910-1942
Espainia
Josu Landak
espainieratik itzulia

Itzulpena: Iñigo Aramburi

**Aime
Cesaire**

Itzulpena: Iñigo Aramburi

**Maria Merce
Marçal**

Itzulpena: Anton Gariñano

**Georg
Trakl**

Itzulpena: Jon Landa

**Miguel
Hernandez**

Itzulpena: Angel Erua

**Emily
Dickinson**

Itzulpena: Koldo Izagirre

**Carlos
Drummond
de Andrade**

SUSA ARGIALETXEAREN BILDUMA
URTERO SEI ALE BERRI 64 ORRIALDEKOAK
LEHEN HIRU ZENBAKIAK 2014ko APIRILEAN
HURRENGO HIRURAK AZAROAN

HARPIDETU HEMEN:

kajierak.com